

Vogelringstation Oud Valkeveen voorjaar 2014

Rudy Schippers

Nadat wij in het laatste rapport lieten weten nog steeds bezig te zijn met de vergunningsprocedure is er uiteindelijk goed nieuws te melden. De Gedeputeerde Staten van Noord-Holland gaven een vergunning af om te mogen ringen binnen het Natura-2000 gebied bij Oud Valkeveen. Ook kwam op 23 april de vergunning binnen van de gemeente Naarden waarmee de ringkeet op het dijkje aan het verlengde van de Zuiderzeeweg geplaatst kon worden. Hiermee zijn we eindelijk in staat om in samenwerking met Staatsbosbeheer een optimale vangbaan te creëren.

Meteen al bij de eerste vangsten op 6 april werden wij welkom geheten door een groot aantal tjiftjaffen, waarvan een aantal het jaar daarvoor als jonge vogel was geringd op Oud Valkeveen. Een van de tjiftjaf vrouwtjes die vorig jaar op Oud Valkeveen broedde heeft hier ook in 2014 een nest gemaakt. Ook vingen wij die dag een paartje baardmannen waarvan het vrouwtje in de daaropvolgende week al op eieren broedend werd aangetroffen. Vorig jaar hadden wij geen broedende baardmannen dus dat was een mooi begin.

Nachtegaal

Foto: Folkert de Boer

De twee nachtegale die ons op 20 april toezongen werden de week daarna versterkt met nog drie andere mannetjes. Hoeveel daarvan verder zijn getrokken of vervangen door anderen, is niet helemaal duidelijk, maar uiteindelijk bleven er binnen ons gebied vier paar nachtegale over. Daar kregen wij drie vrouwtjes en drie mannetje van in de netten. Een van die mannetjes bleek geringd en bij het nagaan van de gegevens van vorig jaar bleek het dezelfde vogel te zijn die ons vorig jaar bij de ringkeet op Oud Valkeveen toezong. Op 15 juni konden wij de eerste twee jonge nachtegale van een ring voorzien.

Jonge nachtegaal

Foto: Folkert de Boer

Afgezien van de bovengenoemde nachtegaal waren wij ook dit jaar weer getuige van het feit dat veel lange afstandstrekkingen na verloop van tijd terugkeren naar de plaats waar ze geboren zijn. Zo vingen wij diverse kleine karekieten terug, die wij in voorgaande jaren in de handen hadden, waaronder een kleine karekiet die in 2007 op Oud Naarden geringd was. Ook diverse tuinfluiters, zwartkoppen en bosrietzangers bleken oude bekenden te zijn.

Afgezien van de soorten die in dit gebied broeden, hadden wij dit voorjaar nog enkele minder algemene gasten, zoals een mannetjes paapje met een prachtige oranje borst, die op 18 mei in het net zat en een grote karekiet die zich wel liet zien, maar niet liet vangen. Wel vingen we enkele appelvinken, die net als veel andere vogels uit de omgeving naar de waterkant komen om te drinken.

Wanneer we een vogel gevangen hebben, wordt er naast het aanbrengen of bekijken van een ring ook een aantal andere handelingen verricht voordat wij hem weer loslaten. We hebben bijvoorbeeld de mogelijkheid om de conditie te beoordelen en vooral in de nazomer kunnen we kijken naar de rui. In het voorjaar willen we graag weten of het een mannetje of een vrouwtje betreft. Dat kunnen we zien door op zijn/haar onderbuik te blazen waardoor de cloaca zichtbaar wordt. In de winter of het vroege voorjaar is dat niet te beoordelen maar zodra de vogels seksueel actief worden is aan de stand van de cloaca te zien wat het is. In de winter en het vroege voorjaar is de onderbuik volledig bevederd, maar bij vrouwtjes en bij broedende mannetjes verdwijnen veel van die veertjes zodra de eieren gelegd zijn. Zo'n broedvlek is duidelijk begrensd bij het begin van het broeden en gerimpeld wanneer er jonge vogels in het nest zitten. Middels tussen-

stadia kunnen we een goede inschatting maken of de vogel nog op de eieren zit en wanneer de broedvlek dicht groeit weten we dat de jongen zijn uitgevlogen.

De kleine karekiet is veruit de meest talrijke soort van de rietlanden langs het Gooimeer en ook hier zien we dat dit gebied tijdens de eerste periode vooral als doortrekstation fungeert. De kleine karekiet die we op 20 april bij Oud Valkeveen uit de netten haalden bleek de eerste van het jaar te zijn die in Nederland geringd werd. Pas vanaf eind mei / begin juni, wanneer het groene riet voldoende hoog is, wordt er een begin gemaakt met de bouw van hun nesten. Voor die tijd krijgen we voornamelijk vogels in handen die nog niet seksueel actief zijn, in tegenstelling tot de meeste andere trekvogels, die spoedig nadat ze hier zijn gearriveerd beginnen met hun nestbouw. Zo konden wij op 1 juni 55 kleine karekieten bekijken waarbij het van 39 (71%) niet mogelijk bleek om met zekerheid vast te stellen of het een mannetje of vrouwtje betrof. Er waren toen dertien mannetjes die we wel konden onderscheiden en drie vrouwtjes, waarvan er een op eieren zat te broeden en twee die net begonnen waren met de eileg. Dit beeld, waarbij er veel meer mannetjes dan vrouwtjes lijken te zijn, wordt waarschijnlijk beïnvloed door het feit dat vrouwtjes op of vlakbij het nest blijven, terwijl mannetjes vrij rondvliegen en dus meer in de netten belanden.

Het warme en vochtige weer van de week daarna zorgde voor een omslag met slechts 14 van de 78 kleine karekieten (18%) die nog niet duidelijk seksueel actief waren. De 44 mannetjes en 20 vrouwtjes die we op 8 juni in de netten kregen bleken wel allemaal actief.

Bij soorten zoals zwartkop en tuinfluiter lossen de mannetjes en vrouwtjes elkaar af tijdens het

broeden. Dit weerspiegelt zich ook in een veel betere balans tussen het aantal gevangen mannetjes en vrouwtjes die we bij kleine karekieten en veel andere soorten zien.

Het slechte weer van begin mei veroorzaakte veel sterfte bij net geboren vogels, omdat de ouders niet in staat bleken om voldoende voedsel te vinden. Ook op Oud Valkeveen zagen we dat vogels, waaronder een aantal tjiftjaffen en winterkoninkjes, omstreeks half mei begonnen aan een tweede broedsel. De jongen die later geboren werden hadden het een stuk beter. Op 1 juni hadden we al jonge merels en zanglijsters, roodborstjes, winterkoninkjes, tjiftjaffen, rietgorzen, een jonge blauwborst, heggenmus en boomkruiper, diverse jonge zwartkoppen en matkoppen en daarnaast heel veel pimpelmezen, die zich tegoed deden aan de luizen in het jonge riet.

Het bovenstaande verslag gaat over de periode tot half juni maar wanneer u belangstelling heeft in de laatste gegevens van ons ringstation dan kunt u die wekelijks zien op www.trektellen.nl/trektelling.asp?telpost=524. Gegevens van de afgelopen jaren zijn te vinden op de website van de vogelwerkgroep www.vwggooi.nl onder het hoofdje van het vogelringstation.

Mocht er een vraag zijn over het bovenstaande of het werk van het Vogelringstation het Gooi in zijn algemeenheid dan kunt u een mailtje sturen naar vrs.hetgooi@gmail.com

Mededeling Vogelringstation het Gooi No. 16

De wielewaal werpt keer op keer

gepolitoerde lasso's uit.

Zo glad, zo helder en zo luid

hij fluit zoals een jongen fluit

en ik kijk op, daar gaat hij weer!

Het lijkt wel of ik nog zo pas

een vangbaar meisje was.

M. Vasalis, uit: 'De oude kustlijn'

Uitg. Van Oorschot, Amsterdam